

2 El Paleolític: la caça i la recol·lecció

2.1. LES SOCIETATS DE CAÇADORS-RECOL·LECTORS

Els primers éssers humans vivien de caçar animals, d'aplegar fruits i de pescar. Com que no produïen aliments, diem que eren **depredadors**.

La cacera de grans mamífers (bisons, mamuts, rens, etc.) la feien organitzant-se en grups. També caçaven insectes, rèptils i petits mamífers. De les preses ho aprofitaven tot: la carn per menjar-se-la, la pell per fer-ne abrigo, els ossos per fer-ne instruments i els tendons per fabricar-ne cordes.

Per protegir-se del fred, de la calor i de la pluja els primers éssers humans vivien en coves i abrics de les roques o en cabanes fetes amb pals, pells i fang. Eren **nòmades**, és a dir, no tenien una residència fixa i anaven d'un lloc a un altre per trobar-hi menjar i refugi o per fugir dels perills.

2.2. EL DOMINI DEL FOC

Fa aproximadament 1500 000 anys l'*Homo erectus* va descobrir, probablement d'una manera casual, el foc (la lava d'un volcà, un llamp...). Quan es va adonar de les utilitats que té (per escalfar, per espantar les feres, per fer claror i, sobretot, per coure aliments i fer-los més digeribles) s'esforçà a conservar-lo i a mantenir-lo encès.

Més endavant l'*Homo neanderthalensis* va aprendre a **encendre foc** colpejant dues pedres (pedra foguera i pirita de ferro), per rotació d'un bastó sobre un tronc i també per fregament.

2.3. LA FABRICACIÓ D'INSTRUMENTS

La fabricació d'instruments és un dels signes que diferencia l'espècie humana de la resta d'animals. Al començament els éssers humans feien servir palets o còdols, que colpejaven amb un percussor per aconseguir-ne un tall esmolat.

Més endavant van utilitzar **sílex**, una roca dura que, colpejant-la, es parteix en làmines i hi queda una aresta molt esmolada. Amb això fabricaven **bifaços**, és a dir, eines tallades per totes dues cares.

Amb el temps van fer estris de mida més petita i van fabricar eines especialitzades en una funció: *raspadors*, *puntes de llança*, *perforadors*, etc. També van emprar materials nous, com **ossos** i **banyes**, amb els quals feien *hams* per pescar, *agulles* per cosir i *propulsors* per llançar fletxes més lluny i amb més precisió.

SINTEITZA

1. Què és el Paleolític? Què vol dir que els éssers humans del Paleolític eren depredadors i nòmades?
2. Quines aplicacions feien del foc els homes i les dones del Paleolític? Com el devien descobrir i com van aprendre a utilitzar-lo?
3. Explica com va evolucionar la talla de la pedra durant el Paleolític.

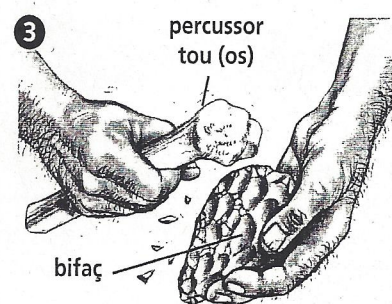
PROCÉS D'ELABORACIÓ D'UN BIFAÇ

Configuració del nucli: es colpejava la vora de la pedra per donar-li la forma apropiada.

Eliminació de resquills: amb un percussor de pedra s'aconseguia el perfil tallant per tots dos costats.

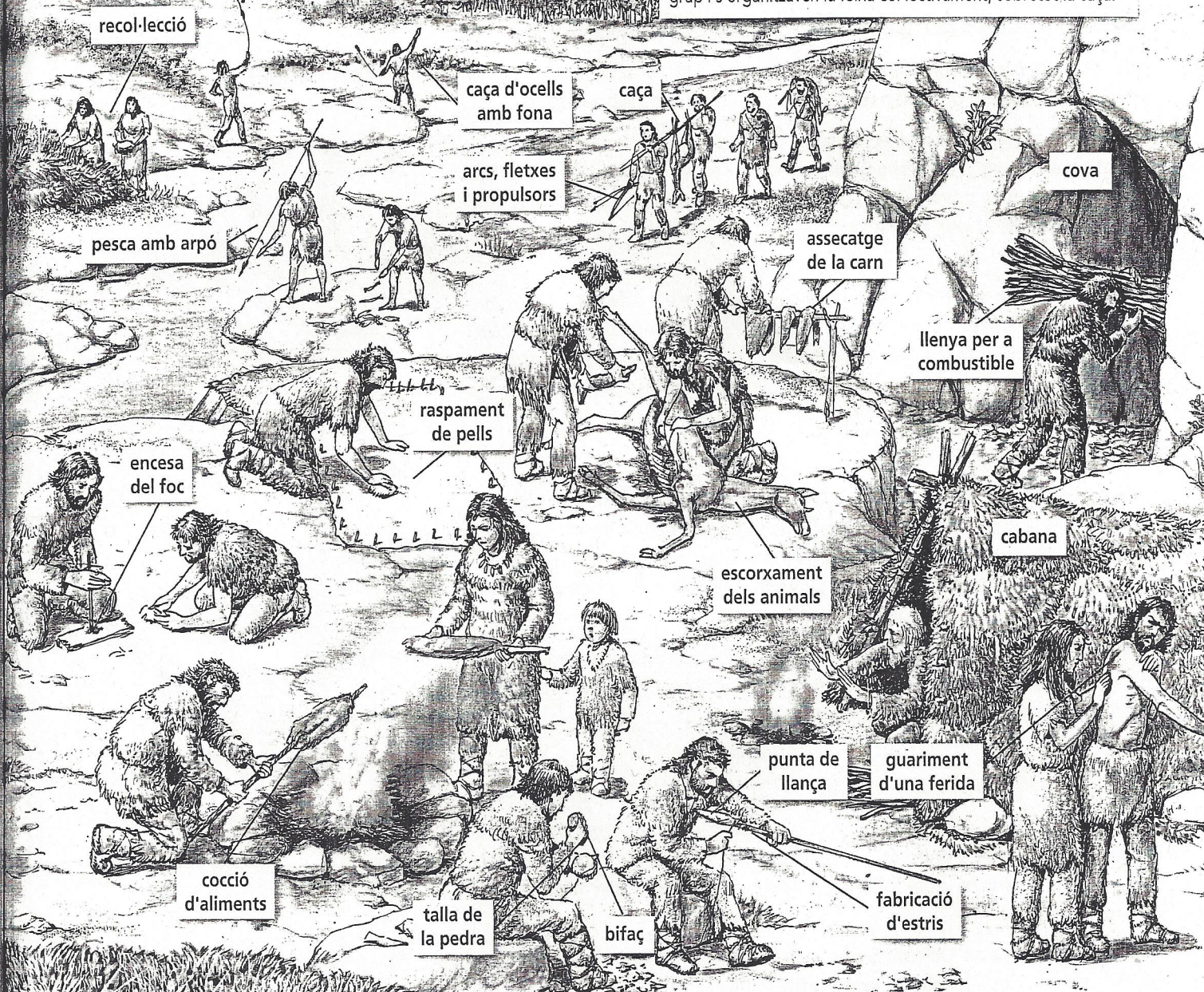

Afiladura: amb un percussor d'os o de banya s'afilaven la vora perquè tallés més.

4. Descriu els passos del procés d'elaboració d'un bifaç.
5. Amb quin material es fabricava? Quines característiques presenta aquesta pedra?

UN CAMPAMENT PALEOLÍTIC

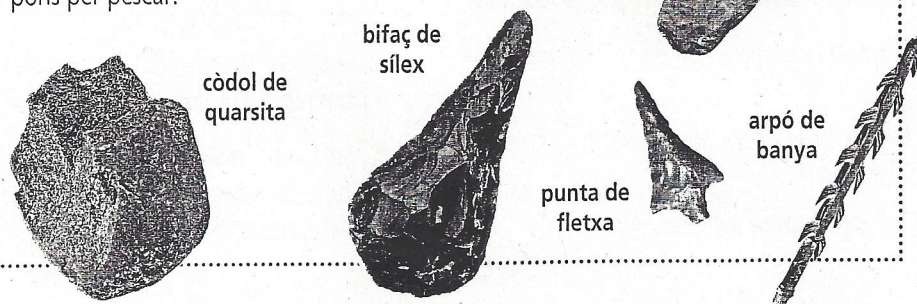
Els homes i les dones del Paleolític instal·laven els campaments en llocs situats a prop d'un corrent d'aigua per poder-se'n abastar més fàcilment. Habitaven a l'entrada de coves naturals, però no solien ocupar-ne l'interior, massa fosc i humit. Vivien en grup i s'organitzaven la feina col·lectivament, sobretot la caça.

INSTRUMENTS DEL PALEOLÍTIC

Les primeres eines de pedra eren uns simples còdols tallats i bifaços que tenien una utilitat polivalent: tallar, cavar, partir, perforar.

Amb el temps les eines es van especialitzar i van crear els raspadors per adobar pells, els ganivets per escorxar animals, les puntes per elaborar fletxes, les agulles per cosir i els arpons per pescar.

6. Quines formes d'hàbitat pots veure en aquesta il·lustració?

7. Descriu quines activitats es feien habitualment en un campament paleolític. Quins instruments feien servir?

8. Descriu com eren els vestits i amb quin material i amb quina tècnica s'elaboraven.

9. Quin procediment fan servir els dos personatges per fer foc?

10. Cerca informació sobre el material i la tècnica amb què confeccionaven els vestits.